

บทที่ ๑ ทำที่ของการแสดงตลก

เมื่อ "การกลับหัวกลับหาง" เป็นลักษณะสำคัญของความตลกในทัศนะของนักศึกษานี้ โดย "การกลับหัวกลับหาง" มีลักษณะเป็นอย่างไรนั้น ได้แจกแจงให้รายละเอียดไปแล้วในบทที่ ๑ ในบทที่ ๒ นี้จะขอนำเข้าสู่การพิจารณาร่วมกันในลำดับต่อไป หลังจากที่รู้ว่า ความตลกเป็นอะไรและอย่างไรแล้ว ต่อจากนั้นจะพิจารณาดัง *ความตลกนั้นใช้เพื่อทำอะไรและด้วยวิธีการอย่างไร* ซึ่งก็คือการพิจารณาดัง *มขตลก* นั้นเอง บทนี้ต่างจากบทก่อน ตรงที่บทก่อนกล่าวถึงคุณลักษณะที่เราพบเห็นและสำนึกขึ้นมาหัวเราะ ซึ่งเรียกในบทนี้ว่า โครงสร้างของความตลก ขณะที่บทนี้เป็นวิธีการสร้างให้เกิดคุณลักษณะตลกเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งเรามักเรียกกันว่า *มขตลก* หรือ *ทศของทวารมขตลก* แต่ก่อนนั้นขอจำกัดขอบเขตการพิจารณาก่อน โดยเริ่มที่บทกวีเก่าจำกัดความของมขตลก

มขตลก คือ การนำสำเนาปรากฏการณ์และเป็นการแสดง ซึ่งต้องทำให้ผู้เห็นเป็นปรากฏการณ์ตลก

เมื่อเป็นดังกล่าว่า ใน *พจนานุกรมภาษาไทย* ของ ป. อิศรปาณิส *วชิรญาณ* ก็ศึกษา *มขตลก* หรือทำที่การบ่งแสดงตลกสามารถจำแนกได้ ๔ ประเภท คือ

๑. เยาะเย้ย
๒. ประชด
๓. เสียดสี
๔. ล้อเล่น

ทำที่ทั้ง ๔ นี้จำแนกผ่านกลวิธีแสดงออก ไม่มีข้อเจตจำนง ทว่าภาษาได้กลวิธีที่กำเริบเจตจำนงจึงสามารถแสดงออกได้ กลวิธีเป็นสื่อ ส่วนเจตจำนงเป็นสาร แต่สารไม่สามารถนำเสนอโดยไม่ผ่านสื่อได้ สารต้องนำเสนอผ่านสื่อ ซึ่งสื่อของมขตลกก็คือกลวิธี ทั้งกลวิธีนั้นจำเป็นต้องมีโครงสร้างแน่นอนอยู่ด้วย ไม่เช่นนั้นการตีความจะเป็นปัญหา กล่าวคือตีความไม่ได้ถูกต้อง ดังนั้น ที่ศึกษาในบทนี้จึงเป็นโครงสร้างของสื่อกลวิธีสัมพันธ์กับสารเจตจำนงอย่างไร โดยจะกล่าวถึงทำที่ในกลวิธีทั้ง ๔ ตามลำดับ

๑. *เขาะเข็ย* เป็นกลวิธี*ว่าให้เสียหาย* ด้วยการใส่คำให้ร้าย ลำดับแรกที่จะชกกล่าวถึง ปรากฏใน ฟ้ากล่ม (๙๐) หน้า ๓๘

เจ้าคุณปัจจุภิกษัมหมื่นแหงๆ
" อ้ายหางเข็ยว่ะเครื่องบินของมัทตราอะไระหงวน "

เส็ยหงวนหัวเราะก๊าก
" ตราเห็ยมปึกครีบ "

เส็ยงฮ่าอย่างวรนเครงถึงขนอก ...

(หน้า ๓๘)

เจ้าคุณปัจจุภิกษัมหมื่นแหงๆ (ที่ถูกกิมหงวนยิงเครื่องบินตก) ว่าเครื่องบิน"ตรา"อะไร เมื่อถามโดยใช้คำ"ตรา" ในที่ซึ่งปรกติควรใช้คำ"ชนิด"หรือ"ประเภท" ซึ่งถ้าใช้คำภาษาปากก็จะเป็น"ยี่ห้อ"เห็น คำถามเช่นนี้จึงต้องการรู้ถึงว่า เครื่องบินยานอากาศยานที่กสิกรเข็ยงไป ยี่ห้ออะไรได้ใช้คำศัพท์กสิกรรมหรืออุตสาหกรรมการบิน คำถามจึงสามารถให้ยี่ห้อ"ตรา"ที่ใช้ศหรือประภัก เป็นเครื่องหมายตัวแทนยี่ห้อเข้ามา จึงมักจะเรียกกันว่า"ฉลาก" ในภาษาราชการ ออกคำสั้นๆ หรือแสดงความเห็นชอบ ทั้งของเดิมกับหลายชิ้นหรืออันเดียวเอกลักษณ์ ต้องมีเซ็นกำกับรับรอมเอกสารต่างๆดังในปัจจุบัน "ตรา"จึงหมายถึงเครื่องหมายตัวแทนงานเอกลักษณ์เชิงเกียรติยศได้สั้นๆ ดังนี้แล้วคำถามก็เป็นปลายเปิดและสั้นไหลสำหรับการตอบ ซึ่งกิมหงวนก็ได้เลือกตอบแบบสั้นไหล จึงกล่าวถึงสัญลักษณ์เกียรติยศ ทว่าไปได้กล่าวตามข้อเท็จจริง แต่กล่าวแสดงทัศนคติอารมณ์ความรู้สึกแทน ดังนั้น สัญลักษณ์หมายแทนทางเกียรติยศจึงมีองค์ประกอบปรับเปลี่ยน โดยใส่"ปึก"ซึ่งเป็นองค์เชื่อมโยงให้เข้ากันได้กับอากาศยานและการบินไว้ แล้วหัวใจสำคัญของสัญลักษณ์ดังกล่าวกลับกลายเป็น"เห็ย" ซึ่งเป็นคำพรสบาทและสัดว้อปงคตตองไทยไป เพราะปรกติในภาษาไทยเราเห็นมักสัดว้อกันด้วยคำนี้ ตัวตอเหตุดังกล่าว "ตรา"ที่กิมหงวนกล่าว จึงเป็น"กามาถึบหัวกลับหาง" ฟังดูน่า*ไรสาระ*และเป็นที่ยอมรับได้ ทั้งยังได้แสดงจุดยืนและทัศนคติอารมณ์เชิงดีด้วยนั้นคือรู้สึกเกลียดและดูถูกเหยียดหยามข้าศึก

*เขาะเข็ย*ในตัวอย่างที่ผ่านไป เป็นการ*ว่าร้าย*ด้วยข้อความบอกเล่าให้ได้รับรู้ โดยทำที่เสมือนแสดงข้อเท็จจริง แต่กลับแสดงข้อความปั้นแต่งแทน การบอกเล่าที่ต่าง*ว่าร้าย* บางครั้งก็ไม่ใช่เพื่อกว่เพื่อให้รับรู้ แต่เพื่อให้การสนธิ์หมื่นหนักแน่นเป็นทำนองการให้เหตุผลก็มี แต่เป็น

การให้เหตุผลอย่าง ว่าร้าย ดังปรากฏใน โรคเส้นประสาท (๕๕) หน้า ๑๔๑

นิกอร์เสริมชั้น

“จริงครับคุณพ่อ ผมก็เคยเห็นมาหลายหน อย่างว่าแต่คนเลยครับที่เหมือน
อ้ายเสีย หมายความว่าเจ้าคุณศรีฯยังเหมือนเก็บเจ้าหงวนราวกับพิมพ์เดียวกัน”

เสียงหัวเราะพร้อมๆกันดังขึ้น เสียงหงวนทำค้อยหน้ากลับตาปี

(หน้า ๑๔๑)

กิมหงวนปลอมตัวเป็นหมอยาชื่อ หมอไฉย มาตรวจรักษาเจ้าคุณวิจิตรฯ ซึ่งป่วยเป็นโรคเส้น
ประสาทและเชื่อว่า ตัวเองเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายเข้าสิง พอตรวจและนัดทำพิธีสำเร็จ กิมหงวนก็จากไป
แล้วกลับมาใหม่ในสภาพของกิมหงวน เพื่อไม่ให้เจ้าคุณวิจิตรฯสงสัย พอเห็นหน้ากิมหงวน เจ้าคุณ
วิจิตรฯก็เปรยขึ้นว่า หมอยาชื่อไฉยหน้าตาเหมือนกิมหงวนมาก เจ้าคุณปัจจุบันก็รีบแก้ต่างให้ว่า คนหน้า
ตาเหมือนกันมีถมเถไป นิกอร์ก็รับเสริมตาม ซ้ำยังให้เหตุผลว่า หมอยาชื่อไฉยหน้าตาเหมือนกิมหงวนด้วย
คำกล่าวเสริมของนิกอร์นี้ใช้วิธีตรรกเหตุผล แต่ไม่ลบล้างเหตุผลเชิงตรรก เพราะหมอยาชื่อไฉยก็ไม่ได้
เหมือนและไม่ใช้คน คำกล่าวของนิกอร์จึงไม่มีเหตุผลเชิงตรรก แต่มีเหตุผลเชิงสัญลักษณ์ได้ ทั้ง
ความหมายของเหตุผลเชิงสัญลักษณ์หมายถึงแทน”หมา”นั้น ก็กินนัยความดีบางอย่างแน่นอน แม้”หมา”จะ
เป็นสัญลักษณ์แทนได้หลายนัย เช่น ชื่อสัตว์ กตัญญู จงรักภักดี ฯลฯ แต่นัยที่นิกอร์กล่าวก็ไม่ได้
กินความดีเหล่านั้น นัยที่นิกอร์กล่าวกินความรวมๆว่า”เลว” ตามคำสวดคำติดปากคนไทยว่า”อ้ายชาติ
หมา” เพราะหมาเสือกไม่เลือก ไม่ไว้แม้แต่หมูลูกจระจก จัวยเหคุต์ กล่าว นิกอร์กล่าวด้วยวิธี
แสดงหน้าตากิมหงวนเหมือนหมา ทว่าความหมายที่ได้สัมผัสกลับกินนัยแสดง กิมหงวน”เลว”
อย่าง”หมา”แทน คำกล่าวของนิกอร์จึงเป็น”การกลับหัวกลับหาง”บ้าง วิสุวระ และเป็นที่ยอมรับได้
นอกจากนี้ยังแสดงจุดยืนชัดเจน ด้วยได้ปรึกษาปรึกษากิมหงวนอย่างซื่อสัตย์ปัจจุบันนี้

นอกจาก ชะเยี่ย ด้วยการให้เหตุผลว่าร้ายอย่างมีชั้นเชิง เปรียบเป็น”ชาติสุนัข”
ดังที่ยกตัวอย่างไปแล้ว ยังมีการให้เหตุผลว่าร้ายอย่างมีชั้นเชิงและซับซ้อนยิ่งกว่าอีก เพราะจำเป็น
ต้องค้นเคยกับสำนวนคำคมเปรียบเปรยแบบไทยๆมากพอ นอกจากนี้ยังต้องมีปฏิภาณไหวพริบเฉียบ
แหลมอีกด้วย ดังปรากฏใน หมัดเด็ด (๖๓) หน้า ๑๑๓

กิมหงวนพูดสอดขึ้น ทั้งๆที่ไม่มีหน้าที่จะพูด

แล้วอย่างโซกโกซัน ส่วนทหารอเมริกันมีบางส่วนเท่านั้นที่เคยเข้าสงคราม ดังนั้น ใน
ระยะต้นนี้ อเมริกันก็ต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบ " ดร. ดีเรกซ์คหน้าอกชั้น แล้วกล่าว
เสียงหนักแน่น " แต่ฝรั่งจะต้องเป็นฝรั่ง ฝรั่งต้องชนะ "

กิมหงวนสิ้นศีรษะซ้ำๆ

" มหม-หมิ่นได้ย้ายเศษฝรั่งที่เหลือเกิน "

คณะพรรคสี่สหายหัวเราะลั่น ...

(หน้า ๕๐)

คำกล่าวของกิมหงวนนี้เป็นคำปรึกษาโดยตรง ทั้งยังน่าจะมาจากอารมณ์เคืองโกรธ
มากกว่าอารมณ์คลั่งตั้งใจสนุก จึงไม่น่าใช้เหตุผล ทว่ามีข้อน่าสนใจพิจารณาในแง่ปรัชญา แม้ไม่ใช่
มุษยลภ เพราะทำให้ปรากฏชีวิตค่าได้ เช่นเดียวกับ *มุษยลภ* *เยาะเย้ย* ที่กำลังวิเคราะห์อยู่ จึงเก็บ
รวบรวมไว้ในที่นี้ด้วย แต่คำกล่าวถึง "เศษฝรั่ง" นี้จึงเป็น "การกลับหัวกลับหาง" เพราะการนำ
เสนอของดีเรกซ์คหน้าอกชั้นว่า ฝรั่งเท่ากับควรมีความสามารถ (แสดงโดยคำพูด) ดีเรกซ์ค ดีเรกซ์ค
เป็นฝรั่ง (แสดงโดยการประหลาดใจ) ดีเรกซ์คจึงเป็นไป (premise) และจำก็ควรขอบเขตนิยามตัว
เองชัดเจนนั่นเอง กล่าวอย่างมีกลางลง เมื่อกิมหงวนแสดงให้เห็นว่า เจออะไรก็ตั้งสติ (กล่าว ฝรั่ง
เท่ากับ ควรมีความสามารถ) เพราะฝรั่งอย่างพวกก็ยอมรับว่า ดีเรกซ์คเป็นคนเอเซียหรือเอเชียฝรั่ง
เท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าว จึงยอมไม่ใช่ฝรั่งเท่านั้นเท่ากับควรมีความสามารถ ข้างบางที่จากคำ
กล่าวนี้ ฝรั่งอาจเท่ากับอคติผิดๆด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์รุนแรงก็ได้ เพราะฝรั่งมองคนผิวสีอื่นๆ เช่น
คนเอเซียหรือเหลืองเป็น "เศษฝรั่ง" ดังนั้น เหตุผลนิยามคำ "ฝรั่ง" นี้ จึงเป็น "การกลับหัวกลับหาง"
รุนแรงและดูบ้าไร้สาระ เป็นที่ขบขันได้

เยาะเย้ย เป็น *มุษยลภ* ที่มกลวิธีก้าวใส่คำให้ร้าย โดยทำให้เกิดลักษณะ "กลับหัว
กลับหาง" ขัดแย้งและดูบ้าไร้สาระเช่นกัน เพื่อทำให้เสียหาย

๒. *ประชิด* เป็นกลวิธีก้าวอย่างตรงกันข้าม โดยมีจุดประสงค์อยู่ ๒ ประการ คือ
ปฏิเสธ และตำหนิ

ตัวอย่างแรกเป็น *มุษยลภ/ระชิด* ที่มีจุดประสงค์ปฏิเสธใน หมอวิเศษ (๓) หน้า
๗ (อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า การยอมรับแบบประชิด)

ไม่เห็นทำตาเขียวกับน้องชาย

" ตะกละจริงเชียว แกนี่ คุณดีเรายังไม่ได้ทำเลย แกคนเดียวฟาดเกือบหมดจานแล้ว "

นิกรหัวเราะหึๆ

" ไม่ใช่ฉันหรอก อ้ายเสียละ "

กิมหงวนสะดุ้ง

" แน่-หา เรื่อง ฉันฟังกินแซ่บวิธได้ลิบชั้นเท่านี้ " คณะพรรคพากันหัวเราะเบาๆ

(หน้า ๗)

เห็นตาเอ็งนิกร ที่กินขนมปังโดยไม่เกรงใจคนอื่น นิกรปฏิเสธ จากนั้นก็กล่าวหาว่า กิมหงวนเป็นคนเก่า กิมหงวนก็ยอมรับโดยดี แต่กล่าวขอร้อง โดยกล่าวขอมริบว่า กินไปแล้วลิบชั้น ทว่าคำกล่าวเช่นนี้ยอมเป็นไปไม่ได้ เพราะกล่าวถึงปริมาณที่มากเกินไป ถ้าเป็นไปได้อีกน่าประหลาด เพราะจากนวนปริมาณจึงเกิดจริงและเหลือเชื่อ ทั้งนี้ ด้วยว่ากิมหงวนรับมือ กิมหงวนได้ปฏิเสธชัดเจนอยู่ในตัว เพราะเป็นไปไม่ได้ด้วยตรรกเหตุผลตามคำพูดของกิมหงวน คำกล่าวขอร้อง กิมหงวนจึงเป็น "การกลับหัวกลับหาง" และขัดแย้ง เป็นไปบั่นทอน ที่น่าสนใจคือวิธปฏิเสธได้มีอยู่มากมาย แต่กิมหงวนก็ยังเลือกวิธีกล่าวตรงข้ามแบบประหลาด ซึ่งอาจได้รับการเข้าใจผิดได้ หากเพื่อบังคับไม่ให้เข้าใจผิด คำกล่าวจึงเกินจริงและเหลือเชื่อ ซึ่งในที่นี้ปรากฏชัดโดยจำนวนปริมาณ วิธกล่าวเช่นนี้ยอมได้รับการหัวเราะอยู่เสมอ เพราะฟังดูเป็น "การกลับหัวกลับหาง" ขัดแย้งชัดเจน ซึ่งทำให้สารของ *การปฏิเสธ* คลายความเคร่งเครียดจริงจังลง แม้จะลงความเด่นชัดอยู่

ตัวอย่างลำดับต่อมา เป็น *มุขตลกประหลาด* แบบตำหนิ ใน ลำมังกู (๓๐) หน้า ๓๕

" ไม่ต้องเขยูกินวะ อ้าวไม่เคยเกรงใจล่อเลย อ้า-นี่จะมีการเลี้ยงข้าวกลางวันด้วยไหมละ ถ้ามีอ้าวจะได้ยุ่งถึงเที่ยง "

พจน์หัวเราะ

" ได้ชักร ประเดี๋ยวกันจะสั่งให้ทหารเตรียมอาหารกลางวันไว้สำหรับพวกเรา แต่มันออกจะร้ายแค้นไปสักหน่อยนะเพื่อน เพราะนี่เป็นเรือรบไม่ใช่ชนบท "

กระดิ่งทองขิมแป้น

" ก็หยุดเล่นสักๆ "

อาเส็สเอ็งก็กร๊ากันที

" พุดเล่นใช้ได้อะดิหรือวะ ลักษณะมหามนุษย์นี่พุดแล้วไม่คืนค่าหรือ "

กึ่งสึดปวกก็หัวเราะ ...

(หน้า ๓๕)

พุดเล่นยังอาหารว่างสามเกลอ แต่นึกกลับถ้ามึงอาหารมอเที่ยง พุดเจ็งจัดแจงจะ
สั่งการเลี้ยงมอเที่ยงด้วย นึกจึงบอกว่า เป็นเพียงการพุดเล่น ก็มทงวนหัวพุดนึกก็แก้ โดยกล่าว
เหมือนเตือนสติว่า "มหามนุษย์" ซ่อม "พุดแล้วไม่คืนค่า" ซึ่งคำกล่าวนี้สื่อเล็ดมาจากประโยคตติ
นิยมที่ว่า "เป็นนักศรัทธาแล้วไม่คืนค่า" ประโยคเกี่ยวกับ "มหามนุษย์" นี้พุดเหมือนเตือนสติ แต่
เพราะกล่าวถึง "ลักษณะ" มหามนุษย์ ไม่ใช่ "ตัว" มหามนุษย์ คำกล่าวจึงสะท้อนนิสัยตรงกันข้าม ซ้ำ
นึกยังพุดเล่นหรืออีกที อันเป็นเงื่อนไขที่ต้องห้ามสำหรับ "ลักษณะ" มหามนุษย์อีก ดังนั้น คำกล่าวก็เกี่ยว
กับมหามนุษย์ของกิมหงวนจึงเป็นคำกล่าว/ระชด เพราะกล่าวความจริงและใช้วิธีกล่าวเตือน ทว่า
ตมบริบทจึงเพราะการพุดลัดทำให้อีกฝ่ายต้องหันเข้ามาทางความหมาย ดังนั้น ด้วยวิธีกล่าว "เตือน" จึง
ไปค้ำเส็ส "นัวพุด" การกล่าวที่อ้างอย่างหนึ่ง แต่ลักษณะอีกอย่างหนึ่ง นับเป็น "การกลิ้งหัวกลิ้งหาง"
ที่ค้ำยังและบ้า ไร้วาระ จึงทำให้เป็นที่ยอมรับได้ ทั้งยังดูเหมือนกล่าวอย่างจงใจให้สนุกและตลก
ด้วย ด้วยเหตุนี้จึงกล่าว คำกล่าวนี้ เป็น มทตลก/ระชด สัมบูรณ์แบบ

ตัวอย่างที่ผ่านไป เป็น มทตลก ที่กล่าวจริงกับ นัวพุด แบบ ระชด เพื่อตำหนิ โดยทำ
เป็นตลกเตือน แต่จริงๆ แล้วตำหนิ ตัวอย่างลำดับต่อไป เป็นว่ากล่าวเหตุผล แต่จริงๆ แล้วตำหนิ
(คำว่า) ใน พอดูอ่อน (๑๓) หน้า ๑๓๕-๑๓๕

อาเส็สเอ็งมอคือว่าตาอ้ายตึกตัวทงแรงแรง คิเรกลิมตาโพลง ปรภาาร้อง
เอ็ดตะโรลิ้งเม้า

" คุณหงวน ! ตายจริง โธ่ ทำไมทำยังงี้ ? "

กิมหงวนกลับตัวอ้ายตึกสมนึกแพล็บ แล้วเออลง"ช้อ" ล้างตัวให้เรียบร้อย

" ไม่เป็นไรหรือคุณภา ลูกมแข็งแรงเสมอ ตัวผมเองเมื่อเด็กๆอายุได้ห้า
หกขวบเท่านั้น เติสแกกับโชนเล่นร่ากับลูกฟุตบอลล์ บางทีแก้มผมอยู่ที่หน้าต่าง
เล่าเต็งขึ้นบน แล้วแกก็โชนผมลงไปที่หมี่ซึ่งสนอยู่ข้างล่าง บางทีผมร้องไห้หนักๆเข้า

เตี้ยแกกิมโหจับสองตีนฟ้าดกับพิน โยฮัย สุกุผลิกละครับ "

พลหัวเราะเบาๆ

" เอ้อเอ้อ ทนกว่าลูกหมาอีกนี่ มีน้ำล๊ะ ตัวแกถึงสูงเหมือนเปรต เหนือเตี้ยๆ คงถูกเตี้ยกระทุบเป็นแน่ "

ทุกๆคนนอกจากกิมหงวนต่างพากันหัวเราะชอบใจ อาเสี่ยคือนปะหลับปะเหลือก

(หน้า ๑๓๔-๑๓๕)

อาเสี่ย (กิมหงวน) ค่อยโอ้อวดถึงความแข็งแรงโดยสายเลือดของตน ถึงขนาดตัวเขา ตอนเป็นเด็กเล็กๆ พ่อเขาจับโยนเล่นไปมาหรือจับฟาดแข้ง ก็ไม่เป็นไร คำกล่าวนี้ของกิมหงวนทำ กับเป็นการวิพากษ์หรือสร้างตลกเหตุผลปลอมๆของตนขึ้น อันไม่เป็นที่ไปตามตรรกเหตุผลสามัญสำนึก เพราะสำหรับเด็กเล็กๆถ้าทำดังกล่าวนั้น เด็กคงจะไม่มีชีวิตรอดครบสามสิบสองประการเป็นแน่ และ ด้วยตรรกของการวิพากษ์หรือตรรกเหตุผลแบบปลอมๆนี้เอง ผลจึงดำเนินตามตรรกแบบปลอมๆนี้ โดยสร้างกรณีเสมือนว่าจะเป็น ซึ่งยกตั้งและเห็นไปไม่ได้ตามแบบแผนตรรกแบบปลอมๆของกิมหงวน กล่าวคือผลกล่าวถึงตนเองที่ว่า "พ่อชกกับกิมหงวนแล้วและการลงมือกิมหงวน" ไม่ได้ด้วย ตั้งใจจึงดูบ้าไร้สาระและเป็นกบฏขึ้น ด้วยยอมรับวิธีและรูปแบบ ถ้าให้ดูเหมือนวิเศษหลอก และจับวิพากษ์ไม่ได้ แต่กลับนำวิธีและรูปแบบ มาใช้สำหรับคิดว่าเจ้าของวิธีและรูปแบบเอง ผลจึง เสสสร้งโง่ ทำเป็นว่าวิเศษหลอกและหลงเชื่อ แต่จริงๆกลับเป็นการหลอกคำขวัญที่แสนเจ็บแสบ เพราะมีลักษณะ"กลับหัวกลับหาง"(paradox) เป็นแหลมแฉ่งเสียบแทงอยู่ในที่ โทกหลอก"ลวง" เฝ้ญกับโทกหลอก"ดำ" เป็นการต่อสู้กันอย่างเกิล้อจ้มเกิล้อ สมน้ำสมเน้อกันยัง

วิธีชด เป็นเหตุผลที่มีกลวิธีกล่าวอย่างตรงกันข้าม โดยทำให้ทว่าว่ามีลักษณะ "กลับหัวกลับหาง"ขัดแย้ง ดูบ้าไร้สาระซึ่งชวนขัน ทั้งนี้เป็นไปเพื่อปฏิเสธหรือตำหนิ เพื่อปฏิเสธขึ้น ด้วยการเน้นให้เห็นจริงและเหลือเชื่อ และเข้ตำหนิขึ้น ด้วยการจัดวางเป็นตรรกที่ขึงตัวเอง ด้วยวิธีการนี้

๓. เสียตส์ เป็นกลวิธีที่กล่าวแสดงตรรกเหตุผลบิดเบือนไปพล โดยมีจุดประสงค์ ๓ ประการ คือ ทำลายความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำความหมาย และวิพากษ์

ตัวอย่างแรกเป็นเหตุผล/เสียตส์ที่มีจุดประสงค์ทำลายความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำความหมาย

ใน รัฐนิยม (๘๓) หน้า ๑๑๑ และ ๑๑๗

" คุณเอาครับ ซี.ป.อ. นะ เขาแปลว่าอะไรครับ ? "

นิกรพูดเสริมขึ้นมาว่า

" ช้องป้าอม "

ประไพทบทวนหลังกระดิ่งทองดังบอก เจ้าคุณปัจจนิกะหัวเราะก๊าก

" ดี-สมยาม้าหน้า พ่อช่างแปล แกเห็นจะไปไหนบ่อยๆละซี " แล้วท่านก็กล่าวกับกิมหงวน " ซี.ป.อ. เป็นคำย่อที่หนังสือพิมพ์และประชาชนนิยมใช้กัน แต่ทางราชการเรียกว่า การซ้อมป้องกันภัยทางอากาศ "

(หน้า ๑๑๑)

:

:

" ...บอกแล้วว่าการซ้อมคราวนี้ ซ้อมเพราะการควบคุมพลังงานไฟและจรวดจรวดกันนะ ส่วนการโจมตีของเครื่องบินและการต่อสู้ฝ่ายป้องกัน ทางราชการจะจัดตั้งในโอกาสหนึ่ง "

" เอ- ' อ่าเสียดาย " ยังนี่เรียก ซี.ป.อ. ก็ไม่เหมาะนะซีครับ เราบจะเรียกว่า ซี.ค.ฟ.ม.ร.พ.น.ค. มากกว่า "

เจ้าคุณหัวเราะเบาๆ

" แปลว่าอะไร "

" ซ้อมดับไฟม็อดรอบพระนคร " ...

(หน้า ๑๑๗)

ซี.ป.อ. เป็นคำย่อที่หนังสือพิมพ์และประชาชนนิยมใช้ เพื่อง่าย สะดวกสบาย และเร็วในการกล่าวถึง "การซ้อมป้องกันภัยทางอากาศ" ทั้งการกล่าวอย่างข้อยิ่งแฝงกลืนเอาภาษาที่ทันสมัยและร่วมสมัยอีกด้วย เพราะการรู้ความหมายคำย่อเช่นนี้ได้เห็น จำเป็นต้องตีตัวติดตามข่าวสารสังคมเคลื่อนไหวตลอดเวลา ดังนั้น การรู้และการใช้เช่นนั้นหมายถึงทันสมัยและร่วมสมัย เพื่อง่าย สะดวกสบาย และเร็วเป็นภาพลักษณ์ ทว่าจากคำกล่าวของกิมหงวน *ศรรามเหตุผล* ของภาพลักษณ์เช่นนี้ได้โดดเด่นกว่าวลยลงกลายเป็นเรื่องเหลวไหล ด้วยคำศัพท์ยาวเหยียดและไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกัน คำคำเต็มยังมีสัมพันธ์ความหมายเพียงพอจดจำได้ง่ายกว่าเสียอีก

ชื่อเท็จจริง ไม่ได้เป็นการแสดงความคิดเห็น ตามคำตอบให้ข้อมูลแต่จะอย่างสั้นๆตามที่ถูกถาม เจ้าคุณเห็นว่า "เออ-ค" ซึ่งน่าจะหมายถึง "ค" ทุกครั้งไป ที่สุดพล นิกร ก็มหงวนก็ดักคอกพูดแทนได้ ทว่า " (เออ-)ค" นี้กลับแสดงให้เห็นปัญหาของเจ้าคุณกับต้นฉบับงานแทน ไม่ใช่หมายถึงปัญหา "ค" ตามตรรกค่าความหมายของคำ "ค" ที่ได้กล่าว แล้วเมื่อมหงวนกล่าวว่า "เออ-ค" อีกในจังหวะโตออกมา ก็มหงวนก็พยายามจะแก้ตัว แต่คำแก้ตัวนั้นเจ้าคุณก็ดักคอกพูดแทนได้ ทำให้ตรรกค่าความหมายของคำ ที่อยากจะพูดแก้ตัวว่า "เปลวไป" บิดและพังทลาย เพราะกลายเป็น "เจตนา" ที่อ้าง "เปลว" อย่างแน่นอน เหตุด้วยใช้บ่อยจนตายได้และรู้กัน ดังในเองวิธีการเลียนได้ทำให้ค่าความหมายทางตรรกเหตุผลของคำพูดบิดพัง ซ้ำยังเป็นการเล่นแบบโดยเจตนา แสดงให้เห็น "การกลับหัวกลับหาง" ซัดแย้งและตรรกคอบดบังไว้สวระ อันทำให้ซ้ำขึ้น ทั้งเป็นการกระทำเช่นนี้เป็นเจตนา ด้วยแสดงมรดกแบบเบสิคคสิ ที่ทำลายตรรกค่าความหมายให้ "กลับหัวกลับหาง" และคูดัดแย้งเหลวไหล

ตัวอย่างลำดับต่อไป เป็นมรดกเบสิคคสิ ที่ทำลายความศักดิ์สิทธิ์แห่งค่าความหมายโดยวิธีต่อเนื่อง ใน มรดกเบสิคคสิ หน้า ๕๖-๕๗

" แยกให้คูดอกากิจะเหล้าไปก็เบก "

" ในบรรดาหัวเบก " งามบอุมๆ "

" อ้อ-มีน้ำละ จึงได้กลายเป็นแม่กับระพันธ์ไป " แล้วก็มหงวนก็หัวเราะก็ กหันมาเรียกเจ้าคุณปัจจกิกะ " คุณอา-คุณอาเซ็คสเปียร์คือครับ "

เจ้าคุณเหลี่ย ก็เข้ามามองดูเสียบางวน

" เรียกให้มันถูกต้องซีว๊วซี เซ็คสเปียร์เฉยๆไม่ใช่เปียร์คือ "

ก็มหงวนยิ้มน้อยยิ้มใหญ่

" คุณอร่าพันชรรวมชาติได้คิเหลื่อเกินครับ ต่ออีกนิดเถอะครับ "

ท่านเจ้าคุณหัวเราะ ฮักควแฉ่ลั๊วๆ

(หน้า ๕๖-๕๗)

เซ็คสเปียร์ นามของกวีและนักเขียนบทละครผู้ยิ่งใหญ่ของโลก (อังกฤษ) นั้น ได้

กลายเป็น เชคสเปียร์คือ ซึ่งน่าจะหมายถึง เชคสเปียร์เป็ยคือ * ที่เป็นเช่นนั้น เพราะเจ้า

* จากการสอบถามผู้รู้ในแวดวงบันเทิง (เสมานี วีระวงศ์ สนธิยา รณชัย และ
 ครุฑนคร ออมทรัพย์) ได้ทราบว่า เป็ยคือ เป็นชื่อภาพยนตร์ไทยเรื่องหนึ่งราวปี ๒๕๐๐-๐๓
 แสดงนำโดย รัตนากรดี อังทรกำแหง และประวอบ ลูกชยามดี ในภาพยนตร์มีเพลงชื่อเดียวกันกับ
 ภาพยนตร์อันเป็นที่ขงกันสมัยนั้น เป็นเพลงร้องแก๊กๆโดยดารานำทั้งสองเอง ทว่าท่านผู้รู้บางคนให้
 ความเห็นว่า พล นิกร กิมหงวน ให้สัมภาษณ์เขียนขึ้นก่อนภาพยนตร์ในโลกบันเทิงหลายปี จึงไม่น่า
 เกี่ยวกัน ในฉบับที่พิมพ์ระบุง พ.ศ. ๒๕๑๖ แต่เชื่ออีกแน่นอนไม่มีใครได้ เพราะบางตอนอย่างเช่น
सानเกลอไปอเมริกา ระบุงปีตีพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ แต่ในท้องเรื่องกลับมีจดหมายระบุงปี
 พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยมากการระบุง พ.ศ. ในการตีพิมพ์กับในท้องเรื่องมักไม่มีใครตรงกัน เวลาในท้อง
 เรื่องมักตามหลังเวลาตีพิมพ์หลายปี ดังนั้นเป็นปัญหาอย่างหนึ่งให้สัมภาษณ์ชุดที่ศึกษาในแง่
 ของเวลาในฐานะเอกสารทางประวัติศาสตร์ เพราะเวลาในท้องเรื่องน่าจะเป็นเวลาในขณะ
 เขียนมากกว่า ด้วยให้สัมภาษณ์เป็นนิยายฉลาด ความร่วมสมัยที่เสมือนเรื่องได้เกิดขึ้นจริงน่าจะเป็น
 สิ่งสำคัญ หากเหตุผลเช่นนี้จริงข้อสันนิษฐานอาจไม่เป็นจริงก็ได้ เพราะการทำให้สัมภาษณ์เป็น
 อนาคตก็ไม่น่าสนุกและน่าสนใจสำหรับให้สัมภาษณ์ได้ กรณีนี้ขอทิ้งไว้ให้เป็นปัญหาแก่นักประวัติศาสตร์
 วรกรรมสืบค้นต่อไป อย่างไรก็ตามก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถ้าเมื่อไรก็ได้เขียนนวนิยายชื่อ อ้าย
 เป็ยคือ ขึ้น ซึ่งบางคนคิดว่า น่าจะเป็นวิฤตผลมาจากข่าวเงินเลิกไฉ่มเป็ยในหมู่ผู้ชายอย่าง
 เป็นวัฒนธรรมแบบฉบับกับ แต่ชื่อนวนิยายเช่นนี้จะแสดงถึงว่า สมเป็ยเป็นส่วนหนึ่งของประวัติ
 ศาสตร์ไทยที่มีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวได้ดี มีบางที่อาจจะเป็นการแนวขนานกับเรื่องที่ว่า
 สมัยก่อนเด็กไทยมักไฉ่มเป็ย สมจุก สมแกละ และสมโก๊ะ มักเป็นทักล่าวกันว่า เด็กไฉ่มเป็ยมัก
 คือ หรือ เด็กคือ ดังนั้น เป็ยคือ น่าจะเป็นคำติดปากเชิงเปรียบเปรยความเป็นเด็กมาแต่โบราณ
 มากกว่า จากนั้นเมื่อเด็กเลิกไฉ่มเป็ย สมจุก สมแกละ และสมโก๊ะในรูปแบบคำนิยมวัฒนธรรม
 กระแสหลักแล้ว คำจึงเกิดขึ้นย้ายมาสู่สมเป็ยก็ในสตรีหรือเด็กสาว ดังเห็นได้ว่า นอกจาก เป็ย
 คือ แล้ว ยังมีเพลงชื่อ เป็ยจ๋า ร้องโดย นวี่ อารย และ เป็ยคือ ร้องโดย สุรพล สม
 บัติเจริญ (๒๕๐๒-๐๓) อีกด้วย สมเป็ยจึงเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทยอย่างน่าสนใจศึกษา
 เรื่องหนึ่ง ทั้งนี้แม้แต่นวนิยายยอดนิยม บ้านทรายทอง ของ ก.สร้างคนางค์ ตัวนางเอก พจ
 มาน สว่างวงศ์ ก็ไฉ่มเป็ยเช่นกัน นวนิยายนี้ได้รับดัดแปลงแสดงบนเวทีละครราวปี ๒๕๑๕ โดย
 สวลี แภาพันธ์ เป็นพจมานไฉ่มเป็ยเช่นกัน ซึ่ง บ้านทรายทอง น่าจะเป็นนวนิยายยอดนิยม
 ตลอดกาลในอนาคต ที่เราคนร่วมสมัยได้ร่วมรับรู้การเติบโตและยี่เยียดผ่านกาลเวลาก็ไม่ผิด

คุณปัจฉินักข่อยสมัครสมาชิกด้วยภาษาทวิ ก็มหงวนจึงชมเสยคารมทวิ แต่กั้นแบบเสยตสิ สะกั้นที่คณะก้าวร้าว แสดงการบั่นทอนทวิด้วยความตักตสิทวิต่อคำว่า"ทวิ"ด้วยในตัว เพราะทวิในตัวเจ้าคุณ คือ $เซตสเปียร์+เปียดือ = เซตสเปียร์ตือ$ การเสริมเช่นนี้จึงทั้งคมคายและแหลมคม ที่มีทั้งการร้ายและวิพากษ์แสดงจุดยืนที่คณะต่อเจ้าคุณพร้อมกันไป "ทวิ"ในความหมายที่คิดได้มีกึ่งพิวมา เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ต่อมา เจ้าคุณจับไม่ได้ไล่ไม่ทันก็มหงวน เจ้าคุณจึงหัวเราะและแสดงกิริยาแบ่งภาคภูมิเป็นลำดับต่อมา ซ้ำยังอาจพิจารณาเป็นซ้ำชั้นที่พอใจทั้งสองฝ่าย เพราะน่าจะรู้และอ่านใจกันออก แต่ที่ตักตสิในใจมองข้ามไป มุขตลกแบบเสยตสิเช่นนี้จึงรู้สึกตลกจำเพาะมองอย่างไรรสหาระ ไม่เคร่งเครียดจริงจังเด็ดขาดที่ตัวเองตกเป็นวัตถุตลก มุขตลกแบบเสยตสิถ้าผู้เป็นวัตถุตลกหัวเราะได้ ย่อมหมายถึง ๒ กรณี คือ โง่และไม่รู้ หรือไม่ก็ฉลาดและไม่ใส่ใจ ดังกรณีของเจ้าคุณในทันที

ตัวอย่างลำดับต่อไปของมุขตลกแบบเสยตสิ ที่มุ่งวิพากษ์ความตักตสิทวิแห่งคำความหมาย ใน อายดาปรอท (๖๕) หน้า ๕๕

"... ๕๕- ไปคุยกันข้างนอกเถอะทวิ... ข้าพาอีกเซตครั้งแรกเข้ามาด้วย... ง่า- แกล้งถามทำไมจวาระวิ... เกือบจะ... เพราะว่าพ่อเธอกับอาเป็นเพื่อนร่วมสถาบันกัน และจะต้องคิดว่าเธอเป็นเพื่อนของแก "

อาเสยถามเบาๆ
 " เขากำว้างเป็นนักเรียนเตรียมลูกเซชของคุดเอาไม่ใช่หรือคุด ? "
 เจ้าคุณเงือต้อกลงบนเสยระกิมหงวนดังอีก
 " ทะล่งน่า ไม่ใช่ก่งการอะไรของแก "
 กิมหงวนยกมือปิดปากหัวร่อคิลคัก ...

(หน้า ๕๕)

เจ้าคุณปัจฉินักพาดิแรก มาแนะนำให้รู้จักกับสามเกลอ โดษยให้ทั้งสามถือเป็นเสมือนพี่น้องของตน เพราะพ่อของดิแรกกับตัวเจ้าคุณเองเป็นเพื่อนกัน กล่าวคือเจ้าคุณขอให้สามเกลอทำใจให้กว้าง เหมือนดังตัวเจ้าคุณเองมีใจกว้างขวาง ทว่าอาเสย(กิมหงวน)อ้างว่า ดิแรกกำลังจะเป็นลูกเซชของท่านเจ้าคุณปัจฉินักข่อยไม่ใช่หรือ ถ้าเป็นจริง เจ้าคุณต้องการให้พวกเขาทำใจกว้างขึ้นก็เกินไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าคุณเอง หรือภาพลักษณ์กล่าวแสดงใจกว้าง หากเนื้อแท้กลับเห็น

ปกติว่า เมื่อเป็นดังนี้ คำความหมายแบบเจ้าคุณก็คล้ายความศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งถ้าพิจารณาแล้ว ทั้งฝ่าย
ภิกษุสงฆ์และเจ้าคุณก็กล่าวถึงทั้งคู่ แต่เลือกหยิบต่างแง่มุมกัน คำความหมายจึงต่างกัน หากต้อง
การตัดสินแบบใดแบบเดียวก็ต้อง แบบที่นิยมยอมรับเป็นความจริงส่วนเดียว ไม่ใช่ทั้งหมด ซึ่งถ้าพิจารณา
ทั้งหมดย่อมคงขัดแย้งและตัดสินไม่ได้แม้เมื่อคำความหมายสวยงามแบบเจ้าคุณ สื่อเค้าม็เลิศล้ำทำ
นองเลิศกระทั่ง โดยกลืนเอารายละเอียดที่แท้จริงเป็นความจริงส่วนหนึ่งที่พยายามไม่กล่าวถึงด้วยแล้ว
การกล่าวถึงความจริงส่วนที่เหลือมาเปรียบ ย่อมนับเป็นมุขตลกแบบเสียดสี เพราะทำให้เหตุผลสื่อเค้าว
ว้าว เป็นโง่หกก็ได้

ตัวอย่างลำดับต่อไป ขอนำเสนอมุขตลกแบบเสียดสีที่พากษ์บ้าง ใน เจ้าพ่องั่ว
(๙๕) หน้า ๘

" ฉับเป็นคนไทยจะลุง ฉับต้องกินเหล้าไทย ไทยอุดหนุนไทยต้องตามรัฐธรรมนูญ "

ชายชราอมยิ้ม เลื่อนชวดตราชาวมาร่างเจ้าแก้ว

" ลุงดูเป็นบางก็ได้ "

เจ้าแก้วลืมนตาโผลง เข้มมือจะคว้าชวดตราชาว แต่ชายชรารีบดึงชวดกลับ
มาเปลี่ยน เพราะชอบออกซอมือใจ

" นายว่านายเป็นคนไทย ก็ควรจะกินเหล้าไทยของนายต่อไป "

เสียงโห่ร้องต่อใครหัวเราะก็เปลี่ยนร้าน ...

(หน้า ๘)

โต๊ะในร้านเต็ม ชายชราผู้มาใหม่จึงขอหนึ่งร่วมโต๊ะกับเจ้าแก้ว ชายชราสั่ง
เหล้าออกมาดื่ม พลางเขาจะเจ้าแก้วว่ากินเหล้าแล้ว เจ้าแก้วชักโมโห กล่าวว่าตนเองเป็นคนไทย
กินเหล้าไทย อุดหนุนไทยนี้ ต้องตามรัฐธรรมนูญ ชายชราจึงชวนร่วมกันเหล้าออก เจ้าแก้วตกลง
แต่ชายชราปฏิเสธ โดยอ้างว่า ทำเช่นนี้ค้านกับข้ออ้างของเจ้าแก้วเอง เมื่อเป็นคนไทย จึงควรกิน
เหล้าไทยต่อไป กรณีเจ้าแก้วได้สร้างเงื่อนไขโดยไม่รู้ตัว แต่ได้ตกลงใจปฏิบัตินอกกรอบเงื่อนไข
ไว้ ดังนั้น กรณีจึงเท่ากับเจ้าแก้วได้วางเงื่อนไขตรรกเหตุผลขึ้น (premise) ทั้งยังบังคับด้วยตัว
เองอีกด้วย ทว่าปรกติการสนทนาทั่วไปคนมักไม่ใส่ใจเงื่อนไขตรรกเหตุผลของคำพูด (นอก
จากทนายและนักตร) แม้ใส่ใจผลและทิศทางการดำเนิน ซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นตามอารมณ์รู้สึกแท้
จริง ไม่ใช่หลักการหรือเงื่อนไขตรรกเหตุผลของคำพูด ด้วยเหตุดังกล่าว พอชายชราแจ้งลำดับและ

ศรราก เหตุผลบิดพลิ้วของเจ้าแก้ว "การกลับหัวกลับหาง" ชัดแย้งและเข้าไว้วิชาวาระก็ปรากฏ
อันทำให้ต่ำชั้น ทั้งยังเป็นไปโดยเจตนา ดังมีการกล่าวนี้ข้อมเป็นวิพากษ์แบบมุขเสียดสีเสียดสี
เพราะได้บ่งชี้ให้เห็นหลักการขัดแย้งอย่างน่าขัน

ตัวอย่างลำดับต่อไปของ *มุขเสียดสี* วิพากษ์ อยู่ที่ใน วันรับเสด็จ (๑๑๙) หน้า ๕

" อ้อ-อ้อ ยั่วสิ่งโต คุณหญิง ประเดี๋ยวก็ไม่ได้ไปรับเสด็จหรอก "

" หนอศุ ลึ่งโตทำไม่ถึงผมไม่ปล่ะคะ " หนุจบคุณหญิงก็หัวเราะคิกแล้ววิ่งหนี

(หน้า ๕)

เจ้าคุณประสิทธิ์โหมิหคุณหญิงของตน ที่พูดพาดนึ่งถึงคำวิเศษณ์เกี่ยวกับหัวล้าน จึง
กล่าวเปรียบตนเองเป็นสิ่งโตที่โตนหัวโหมิห อาจจะมีมาตมายั่วได้ง่ายๆ คุณหญิงหัวเราะและยั่วต่อว่า
ถ้าไม่ลึ่งโตหัวล้าน เพราะปรกติราชสีห์จะมีขนที่ระย้าระจายเต็มทั้งหัว ซึ่งทำให้ดูน่าเกรงขาม ขี้
ถ้าตัวโตไม่มีขนที่ระย้า ระย้านี้ เป็นตัวเล็กเสียดสี ตีขมๆ ถึงเจ้าคุณจะมีปากลิ้นและน่าเกรงขามยิ่ง แต่ก็เป็น
เพียงเพียงภาพลักษณ์สิ่งโต ทั้งไม่จำเป็นต้องล่อลวงคล้องกับภาพพจน์สิ่งโต ขี้เมื่อภาพพจน์ไม่สอดคล้อง
ก็เกิดขบถและทำให้ *ศรราก เหตุผลบิดพลิ้ว* เหลวไหลขัดแย้ง "การกลับหัวกลับหาง" จึงเกิด ทำให้ความ
เปรียบของเจ้าคุณเข้าไว้วิชาวาระ ทั้งยังเป็นไปโดยเจตนาเพื่อต่ำชั้นและได้ต่ำชั้น ฉากกล่าวเช่นนี้จึงจัด
เป็นวิพากษ์แบบมุขเสียดสี เพราะได้แสดงจุดบอดบงร่องให้เห็น

เสียดสี เป็นมุขเสียดสีที่กลวิธีกล่าวแสดง *ศรราก เหตุผลบิดพลิ้ว* โดยทำให้
สิ่งที่กล่าวออกมาเกิดลักษณะ "กลับหัวกลับหาง" เหลวไหลและดูน่าขัน เพราะได้กล่าวทำลายเหตุผล
หรือวิพากษ์จุดบอดของเหตุผล

๕. *ล้อเล่น* เป็นกลวิธีที่กล่าว *ภาพพจน์และจรรยาบรรณ* โดยมีจุดประสงค์ ๕
ประการ คือ เพื่อให้เท่ดี เพื่อยั่วหย้าให้โกรธ (แต่คนอื่นกลับรู้สึกสนุก ถ้าไม่ใช่เจ้าตัวคนโกรธ)
เพื่อลวงให้สำคัญผิด (จะได้หัวเราะเฮฮา) และเพื่อเร้าอารมณ์สนุกสนาน

ตัวอย่างแรกเป็น *มุขเสียดสีล้อเล่น* เพื่อให้เท่ดี น่าจะเรียกว่า โยนทได้เข้าท่า อยู่ใน
เจ้าพ่อเขาหลวง (๕๐) หน้า ๙๓

" ...เสื้อสำหรับเดี่ยวกัหวางด้วยหรืออะ ? "

ดีเรกหัวเราะเบาๆ

" ไม่ได้หวางหรือกะเพื่อน แต่ตัวบักสงยังกะเปรีศใหญ่กว่ากะเบ๊เนกอง ซีนีซี้เสื้อ
ฟ้าของกัน ฮากางเกงคงสั้นเต๊นเต๊อแต่หัวเข้า แล้วเสื้อกัลดกระคุมไม่ได้ "

" อ้อ จริงแะ " แล้วกัมทงวณกัจู๋ปาก " อ้ายเวรเอ๊ย ทำไมถึงสูงชะลูด
ผัดมยุร์ครุฑอย่างงันั้นหนอ เต๊ยของเรวแก่งว้งไม่มีคิดป็นิว้าฮ่าสถาปตั๋ยข้างเลย "

ทุกๆคนต่างพากันหัวเราะลั่น ...

(หน้า ๘๓)

ดีเรกโดยสารเครื่องบิน เผลอญายูฝนฟ้าคะนอง ตกเข้าไปในป่า คณะพรรคสาม
เกลอจึงออกติดตามช่วยเหลือ แต่ติดตามไปมา คณะพรรคก็เผลอญายูฝนตาย ต้องทั้งล้มภาวะและไม่มี
ลูกหาบเหลืออยู่ ที่เหลือก็เพียงตัวและอาวุธจำเป็น หากที่สกัดได้พบดีเรก พอเจอกันก็ได้กินอาหาร
ของดีเรก แล้วก็ลัดเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นของดีเรก ซึ่งอาหารและเสื้อผ้านี้เป็นสมบัติล้มภาวะตัดตัว
จากเครื่องบิน ว่าดีเรกไม่ได้ให้เสื้อกับทงวณ กัมทงวณจึงตั้งชื่อ ดีเรกแรงเหลือคณังจนาคตั๋ยกั
ผัดกัม กัมทงวณกัหมรับ พร้อมกับบิโมโทตัวเอง ซานโทษถึงผ่อของเขว โดยใช้ตัววักกล่าวประณามกั
ว่าได้ แต่เป็นประณามอย่างมีสันทวยภาพ เพราะใช้คำเป็นประณามกัเพียงช่วยง เมลู่สิ่ง จึงฟังคณัง
แข็งแ่งและเป็น "การกลับหัวกลับหาง" อัยน่่าให้ชานันได้ ด้วยฟังคณันยบ้ำไว้ส่วระ ผัดกั
ทางความหมายอย่างเจตนา

ตัวอย่างต่อมา เป็นมธุคลกัลลือเส้นเพื่อได้ ทั่คู้เซ่กัน แต่กรณันเป็นการแก้ตัวให้ตน
เองและคู้กรเพื่ออย่างสันุสนาน

ท่านเจ้าคุณทำดาเชียวกับกัมทงวณ

" แก้ววิ้ยกับใคร แก้วมึนแลวมาก กัริยามารยาททรวมเต็มทง "

กัมทงวณหน้าจ้อย ยกมือไหว้ปะหลกๆ

" ซอโทษเถอะครับ ผมนึกว่าเจ้าแห้ว "

" นึกได้เรอะ " กักรู้ตั๋ยอยู่แล้ววว่า เจ้าแห้วมึนแลวประตุ๋จิงทวะคองก้า แล้วกั
จันแคะจิงทวะสลัฟอกสัทร้อต "

๕ สหายหัวเราะครัน ...

(หน้า ๕๖)

๕ สหายซุ่มนมกันอยู่ในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ พอตั้งเสียงเคาะประตูดังขึ้น ก็มหงวนร้องบอกให้ "เข้ามารีบ" เจ้าคุณปัจฉิมก็เข้ามาอย่างฉับพลัน ก็มหงวนแจ้งทอโทษ พร้อมกับบอกว่า เข้าใจผิด คิดว่าเป็นเจ้าแก้วหน้าขวัญ เจ้าคุณไม่พอใจ โดยให้เหตุผลว่า เข้าใจผิดไม่ได้ เพราะเคาะประตูคนละจังหวะ ทั้งนี้ได้ฟังจังหวะเพลงฝรั่ง ๒ จังหวะ แทนเสียงเคาะของเจ้าแก้วและของเจ้าคุณเอง แน่แน่นอนที่เจ้าคุณและเจ้าแก้วไม่ได้เคาะเป็นจังหวะพิเศษใดๆ ข้ายังคงเคาะตามธรรมดาที่คนทั่วไปเคาะ การพูดนี้เป็นคำพูดเกินจริง เพื่อให้สนุกและตลก ฟังดูก็รู้ว่าไม่จริง จึงเป็นคำกล่าวขำไว้สาระและ "กลับหัวกลับหาง" แบบ *มขตลกล้อเล่น*

ตัวอย่างลำดับนี้เป็นมขตลกล้อเล่นเพื่อขำขบให้โกรธ เพราะเสียงสู้ไม่ได้ อยู่ใน หกเขยตีคดี (๒๕) หน้า ๘

เจ้าคุณเมื่อซุ่ม

" หนอย-มออีฐูเขาแล้วยังจะลุก ประเดี๋ยวล้อเตะหงายก้องเลย "

" เตะผมบิด " ก็มหงวนกระซิบว่า

" บิดพอชักแล้ว "

" ชักผมหลบ "

" หลบฉันเอาศอกถองหน้าแก "

" ถอง-ผมเอาศอกรับไว้ "

" เอาศอกรับ พ่อตีเข้าหน้าตาแก "

" หนักเข้า ผมขว้างด้วยลูกมะอีกเลข อูบ ! " แล้วก็มหงวนก็ทำท่าส่ายเกะเหาะหนีไปรอบๆห้อง คณะพรคนนอกจากนวลละออหัวเราะกันอย่างครืนเครง

(หน้า ๘)

เจ้าคุณปัจฉิมก็กับก็มหงวนต่อปากคำในเชิงมวยกัน ผลสุดท้ายก็มหงวนอับจน ก็มหงวนจึงหันมาจัดขอบตากล่าวถึงปมด้อยของเจ้าคุณปัจฉิมภายในรูปสัญลักษณ์แทน ลูกมะอีกคือสัญลักษณ์ดังกล่าว เพราะมะอีกเป็นพรรณไม้มีผลเป็นท่อนๆสั้นๆ ถ้าสัมผัสเปรียบก็เหมือนคนหัวล้านมีผมหรือผมแหร้ม เจ้าคุณไม่ชอบให้ใครกล่าวถึงปมด้อยเกี่ยวกับศีรษะ หรือกล่าวคำกล่าวเกี่ยวกับศีรษะ คำกล่าว

เป็นวาทกรรมรูปแบบหนึ่ง ความจริงของมนุษย์ไม่ใช่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น แต่เป็นความจริงที่
 ให้ค่าในรูปแบบโน้ตส์หรือวาทกรรม จริงจังไม่ใช่สิ่งที่เกิดและที่เห็น แต่เป็นสิ่งที่พิจารณาจริงเป็นโน้ตส์
 ในรูปวาทกรรม เจ้าคุณไม่ชอบคนกล่าวคำเกี่ยวกับสี่พระล้าน หรือเจ้าคุณกลัวคำเกี่ยวกับสี่พระล้าน
 เพราะเจ้าคุณย่อมไม่รู้สึกถึงสี่พระล้านของตนเอง ทั้งที่เกลียดและกลัวอยู่ สี่พระล้านไม่ปรากฏสำหรับ
 เจ้าคุณ เพราะไม่เห็นจริงไม่มีอยู่จริงในความรู้สึกมันนั้นๆ แต่เมื่อใดวาทกรรมปรากฏ สี่พระล้านก็
 ปรากฏเป็นโน้ตส์และความเป็นจริงที่บริบูรณ์ บริบูรณ์จึงเป็นความจริงแท้ ที่มีอยู่ไม่ใช่ ทั้งนี้กล่าวใน
 ขอบเขตของโน้ตส์หรือความรู้สึกเท่านั้น ไม่ได้กล่าวถึงในแง่สสารใดๆ กล่าวคือความจริงแท้
 อยู่ที่จิตชั่วขณะนั้นๆนั้นเอง ความจริงและเหตุผลของบุคคลหนึ่งคือจิต แต่สำหรับบุคคลอื่นมองบุคคลนั้น
 กลับเป็นสสาร ด้วยเหตุดังกล่าว สัญลักษณ์คำเกี่ยวกับสี่พระล้านจึง**จริงคือบอด**ของเจ้าคุณได้ เพราะ
 เกี่ยวพันทางอุปถัมภ์หรือสัมพันธ์ภาพ แต่ไม่ได้เกี่ยวกับทางสสารวัตถุหรือความจริงแท้ สำหรับคนอื่น
 การกล่าวเช่นนั้นจึงเป็นการ**ก้าวหน้** *กัณฑ์* โดยเจตนา ซึ่งจะทำให้เกิดปฏิกิริยาไร้เหตุผล จึงดูเป็น
 "การกลับหัวกลับหาง" ขัดแย้งและดูบ้าไร้สาระ อันทำให้ชาตินี้ ถึงนี้เป็นไปภายใต้กฎที่ว่า
รูปจากแบบคือ / ล้น / เอง / จุด / รอด

ตัวอย่างลำดับนี้เป็น *ระบอบการปกครอง* เด็ดขาดเพื่อให้เกิดอิทธิพล ที่เรียกว่าจึงคืออุปมุงผล ทำให้
 ให้สังคมอยู่ (ใน *นิเวศ* ๖๖) หน้า ๘๗-๘๘

... เจ้าคุณคือปะหลับปะเหลือก
 " ก็หลังอย่าเล่าแย่งงา ดีไม่ดีข้าตักใจตายแกจะว่ายังไง ? "
 กิมหงวนหัวเราะ
 " ผมก็ต้องเป็นเจ้าภาพทำสงฆ์ให้คุณอะซี่ครับ "
 " ไร้อะไรจะเอาพ่อค้าเสียเลย อ้ายชาติหมา "
 อาเสียขมอึ้งปากหัวเราะกึกกัก ...

(หน้า ๘๗-๘๘)

เจ้าคุณปัจจุบันกับกิมหงวนวังเหนือ แต่เจ้าคุณวิ่งได้เร็วกว่า กิมหงวนจึงดูเข้าไว้
 พอพินมาได้ เจ้าคุณก็ลบล้างแล้วว่าผิด กิมหงวนจึงบอกความจริงให้ทราบ เจ้าคุณก็ตกใจถึง
 ความไม่ผิด ถ้าเกิดตักใจตายขึ้นมาจะทำอย่างไร กิมหงวนว่า เขาจะตัดสินใจจัดการเป็นเจ้า
 ภาพสงฆ์ให้ เจ้าคุณโกรธถึงจะเป็นเรื่องดีแสดงความมีน้ำใจของกิมหงวนก็ตามที่ แต่เรื่องดี

แสดงความจริงใจเช่นนี้ จำเป็นต้องเกิดตามหลังเรื่องอับมงคลที่สุดในชีวิตของเจ้าคุณ นั่นคือเจ้าคุณต้องตายเรียบร้อยแล้ว เรื่องดีเช่นนี้เป็นเรื่องดีที่อับมงคล จะโกธเคืองว่าเป็นความผิดของกิมหงวนก็ใช้ที่ เพราะตัวเจ้าคุณเองเป็นผู้กล่าวสมมุติขึ้นมาเองว่า ถ้าเกิดตัวเจ้าคุณตายขึ้นมา จะทำอย่างไร มุขพลหนึ่งจึงเป็นการช่างจึงโอกาสสนทนากับความผิดพลาดของผู้อื่น นับเป็นมุขพลกล้อเล่น เพราะมีเงื่อนไธอยู่ก่อนแล้วว่า "ถ้า"หรือ"สมมุติ" ไม่ใช่เรื่องจริง

ตัวอย่างลำดับต่อมาของมุขพลกล้อเล่นเพื่อขำเฝ้าให้โกธ เป็นกรณีสมมุติขึ้นมา ก่อน จึงสมมุติตามเป็นเรื่องราวไปกินใหญ่ ใน ลำมิ่งกร (๗๐) หน้า ๗๑

" ก็บอกท่านเสียดตรงก็แล้วกันเฝ้าไว้ว่า เราจะขายฝันเถื่อน "

เจ้าคุณทำคอฮัน

" อ้ายกร สะ-สะ เญยแจกแกส่วมจนทำกันไปเถอะสะ อ้อมาชวนฉันเลยพ้อมมาจำเรญ ชันร่วมมือกันกับแก ฉันจะต้องตางตารเรียด แล้วก็ถูกถอดเป็นนายอึด เบ็ญบ้านาญเตอมหนึ่งตั้งหลายบารอจะพลองส่วกันไปดิ้ว "

อาเสี้ยว่า " ไม่เป็นไรหรือครับ อย่างผมอย่างคุณเอ เด็ดตะร วงก็ไม่ลำบาก เพราะเรามีความรู้อย่างรหมอเวมาที่ไคเป็นเสมีสน "

เจ้าคุณทำตารโตเก่าไซ่ห่าน

" ไม่เอาไว้อ ! "

สามสหาศกับดิเรกกับประกาหิมเราะหิม ...

(หน้า ๗๑)

พล นิกร กิมหงวนปรึกษากันไปลำมิ่งกร โดยไม่ให้ใครอื่นในบ้านล่วงรู้ เจ้าคุณปัจจุบันฯเห็นสามเกลอคุยกัน ก็อยากมีส่วนร่วม จึงถามถึงเรื่องที่คุยกันอยู่ นิกรแกจึงบอกว่าปรึกษากันจะค้าฝัน เจ้าคุณรีบปลีกตัว เพราะกลัวติดคุก ถูกถอดยศ และงบลเงินบำนาญ เมื่อกิมหงวนเห็นดังกล่าว ก็อ้างว่า ติดตะรางไม่ใช่เรื่องใหญ่หรือเสียดหาย ความรู้ความสามารถสำคัญกว่า ถึงแม้กิมหงวนกล่าวจะเป็นจริง แต่เมื่อกล่าวในจังหวะเวลาเช่นนี้ ย่อมกินนัยว่า ติดตะรางก็ดี ไม่ใช่ไรหรืออก ซึ่งทำให้เรื่องที่โต้ตอบกันดูผิดที่ทางและไร้เหตุผล เพราะเป็นการอ้างเหตุผลแบบผิดๆ ในสามัญสำนึก ทว่าที่จริงแล้วกิมหงวนจะไม่กล่าวเรื่องสมมุติอับมงคลเช่นนี้ ถ้าเจ้าคุณไม่ได้เริ่มขึ้นก่อน กรณีนี้เรียกว่า พุดผัดจนเปิดช่องให้จับตัว ก็ไม่น่าผัดไปได้ นับเป็นมุขพลกล้อเล่น เพราะ

ได้ช่องจึงหว่าโถงเข้ายั่วเหย่

หนักมาถึงตัวอย่าง *भवวคคโณ* เพื่อลวงให้สำคัญผิด ใน เจ้าแม่ตะนาวศรี (๕๗)

หน้า ๑๕๒-๑๕๓

" เจ้าได้มีโอกาสสระเองคุณพระแม่เจ้าของเจ้าแล้ว จงพาข้าออกไปพบกับ
อัยยราชกัศฆ่า หัวหน้ากบฏเถิด "

ม้าพียักหน้าหงิกๆ มองดูหน้านิกรแล้วหัวเราะแลเห็นฟันซี่โตๆ

" ฮี้-ฮี้ๆๆ ฮี้หลังซี่ไว้ย "

นิกรอ้าปากหวอ หันมาพูดกับพลอย่างตั้นๆ

" เอ๊ย-ม้าพูดได้ด้วยหรือนี่ ? "

นายพิชิตราภรณ์หัวเราะก๊าก

" เปลา-ไม่ใช่ม้าพูดหรอก ก็พูดเอง "

" บั๊ว-แล้วเอาใจไม่ตี ในคว้าม้าพูดได้ ไปละนะพล ถ้ากินไม่กิน ออกสักครู่
แก้วยตามก็ออกมา "

(หน้า ๑๕๒-๑๕๓.)

นิกรตกตะลึงเห็นม้าพูดได้ เพราะตามสามัญสำนึกนั้นม้าพูดภาษาไทยหรือภาษาคนใดๆ
ไม่ได้ เมื่อมาตัวพูดได้ สามัญสำนึกย่อมเป็นเท็จ แต่ปรกติเรายังก็เชื่อกันว่า สามัญสำนึกไม่มีอันใด
เท็จ เพราะเป็นประสบการณ์สั่งสม เร็ยรู้เข้าใจชัดเจนถึงโครงสร้างภาวะต่างๆของโลกและ
ธรรมชาติคือพอ สามัญสำนึกจะเป็นเท็จไปไม่ได้ นอกจากด้วยการยืนยันพิสูจน์ให้เห็นชัดเจน ดังนั้น
เมื่อปรากฏการณ์ที่เห็นต่อหน้าชัดเจนกับสามัญสำนึกเกี่ยวกับประสบการณ์ความรู้ในธรรมชาติ เรื่องจึง
ไม่เข้าเชื่อและเชื่อไม่ได้ แต่ก็ได้เห็นและรับรู้ชัดๆ แล้วควรเชื่อหรือไม่อย่างไรดี เมื่อไปนั่ง
นิกรก็ประหลาดใจและวางตัวไม่ถูก แต่กิริยาการของนิกรเช่นนี้สำหรับคนรู้ความจริงหรือพล เป็น
เรื่องไร้เหตุผลและเป็น "การกลับหัวกลับหาง" ดูบ้าไร้สาระ จึงเป็นที่ขำขันพลจงใจลวงให้สำคัญ
ผิด จะได้สับสนและเกิดโอกาสหัวเราะเยาะตามหลังชนได้

ตัวอย่างลำดับต่อมาเป็น *भवตคคโณ* เพื่อลวงให้สำคัญผิด จะได้กลายเป็นตัว
ตลกสำหรับหัวเราะเยาะ ใน พ่อลูกอ่อน (๑๓) หน้า ๖๘-๗๐

หน้อยลืมตาแจ้วแจ้วอู๋บนเบาะ มีผ้าขนหนูคลุมแต่คอตลอดเท้า สายโลหิต
ของกิมหงวนส่วมแว่นตาขอบกระอันเล็กๆ มือกำธนบัตรใบละร้อย ๑ ฉบับ
สามเกลอค่อยๆ ลุกจากเก้าอี้ อาเสี่ยย่อดังต่าแล้วกระโดดตัวลอย
" เหวอ เออ ! " เขาร้องดังเสียง " คุณเอา-อ้อย ลูกของผม-- "
เจ้าคุณปัจจิงยกขอมยิ้มแก้มตุ่ย
" ก็ลูกของแกนะซี "
เสี่ยหงวนทำหน้าเหย
" แต่ทำไมถึงใส่แว่นละครับ ? " เขาถามเสียงเครือ
" ไม่รู้ ดีเร็กว่ามันใส่ออกมาจากในท้อง แล้วก็ถนบัตรใบนี้แต่มีออก
มาด้วย ทำไมหงวน คุณแถมได้เอามากมายเกี้ยวหรือ ? "
เจ้าคุณกับคุณหญิงประสิทธิ์หัวเราะลิ้น
คุณหญิงว่า " เจ้าคุณคะ โธ่-ถอดแว่นออกให้แกเสี่ยเถอะละ เล่งอะไรก็ไม่รู้
ฮะ-ฮะ หน้าตาเหมือนกับพ่อหงวนราวกับพิมพ์เดียวกัน "

(หน้า ๖๙-๗๐)

เจ้าคุณปัจจิงนำอุ้มลูกของกิมหงวนออกมาจากห้องตลอด ลูกของกิมหงวนมองดูปราด
เดียวก็รู้ เป็นลูกของกิมหงวน เพราะสวมแว่นตาขอบกระอันและกำธนบัตรใบละร้อยไว้ในมือ อันเสี่ยมีน
เป็นเอกลักษณ์บุคลิกประจำตัวกิมหงวน กล่าวคือสวมแว่นตาขอบกระอันและมีเงินใช้ไม่ขาดมือที่ละหลายๆ
กิมหงวนตกใจ หน้าเหย และเสียงเครือ กิมหงวนเชียวสนิทใจต่อเรื่องที่เกิด ด้วยจำนมและขอมรับต่อ
วัตถุขานอันปรากฏจริงต่อหน้า เหมือนพวกนักวิทยาศาสตร์จำนมต่อหลักฐานวัตถุ (และวิธี) กลาย
เป็นแนวความเชื่อทฤษฎีต่างๆขึ้นเลือกและยึด เมื่อเป็นดังนี้ กิมหงวนก็กังวลต่อลักษณะผิดประหลาด
แต่เจ้าคุณและคุณหญิงประสิทธิ์กลับรู้สึกตรงกันข้ามทั้งหม้มีจริงๆตามหลักเหตุผลแล้ว กรณีเช่นนี้แน่ใจ
ได้ว่า เป็นเรื่องลวงหลอกกันแน่แท้ แต่กิมหงวนก็ปักใจเชื่อ จะว่าซื่อก็อซื่อ จะว่าเฒ่อก็อไม่ผิด
มขตลกอีกเล่มได้ผลเพราะความเชื่อแสนเชยนั่นเอง

นอกจากมขตลกอีกเล่มเพื่อลวงให้สำคัญผิด จะหลอกด้วยกรณีที่ไม่เข้าหลักเหตุผล
แล้ว ยังมีกรณีเหี้ยมและออกนอกหลักเหตุผลด้วย ใน ห้องหนังสือ (๑๙) หน้า ๕๘-๕๙

...นั้นทายกมือตบศีรษะเจ้าแห้วเบาๆ...

ประไพยกเท้าเตะกันเจ้าแห้วคังป้า...

...ประภาเดินมาเกาะประตูรถ เออมมือเข้าไปกดแป้นไฟฟ้า

:
:

ประภาเปิดประตูออก ก้าวขึ้นไปแล้วปิดประตูปั้ง ลงอีกทางหนึ่ง...

" เอ-พี่เล่นงานกูกะมังหว่า " แล้วเขาก็วิ่งไปรอบๆ ใบน้ำซัดเผือก

" อี๊ย ! แน่แล้วว๊วย ตากเอามือมาจับหัวเรา ที่แรกนึกว่าคุณพลเสี่ยอีก แล้วก็เตะเราด้วย ว่า-รถคันนี้ถ้าจะทับใครตายเป็นแน่ "

นวลละออแกล้งร้องครางเบาๆ

" โอ๊ย-โอ๊ย-โฮ่เอ๊ย-ใจคอโหดร้ายเหลือเกิน ชิบรถกับฉันตายได้ โอ๊ย ! "

หัวใจของเจ้าแห้วเกือบหยุดทำงาน เหงื่อตกทุกขุมขน เจ้าแห้วร้องขึ้นมาคำหนึ่ง แล้วออกวิ่งใส่ต้นหมากยออย่างไม่มีคิดชีวิต

แม่งามทั้งสี่ต่างหัวเราะคิกคักไปตามกัน...

(หน้า ๕๘-๕๙)

เจ้าแห้วอกเสบหัว เตะกัน ทั้งยังได้ขยันทและได้เห็นประตูรถเปิดใจเอง ออกดงแป้นไฟฟ้ารถตั้งขึ้นเองด้วย แต่ถึงหมดใจเจ้าแห้วยังไม่แน่ใจ หากก็เริ่มนึกหาเหตุผล ทั้งนึกออกอยู่เหตุผลเดียวคือพี่ เจ้าแห้วเริ่มสงสัยว่า รถคันนี้คงเคยทับคนตาย และผีคนตายได้มาสิงอยู่กับรถ ซึ่งเหตุผลนี้เป็นเรื่องนอกเหนือสามัญสำนึก เพราะหาวัตถุหรือบุคคลคนเหตุไม่ได้ คำอธิบายจึงไม่ใช่เหตุจากประสาทสัมผัสรับรู้ได้ แต่หมายเจาะจงถึงเหตุเหนือประสาทสัมผัสรับรู้ ซึ่งเหตุเหนือรับรู้เช่นนั้นจะเป็นอะไรและอย่างไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีต้นเหตุปรากฏให้รับรู้ เหตุเหนือรับรู้เช่นนั้นมักเป็นเทวหรือไมก็ซึ โดยเทวมักคู่กับสิ่งสูงส่ง ส่วนผีคู่กับสิ่งต่ำและธรรมดาทั่วไป เหตุผลเช่นนี้แท้จริงอยู่นอกหลักเหตุผล เพราะเป็นการนึกคิดเอาเอง ไม่สามารถพิสูจน์ยืนยันถ้าเข้าเห็นเป็นตัวตนได้ สำหรับคนทั่วไปที่มความรู้และหลักเหตุผล เขาย่อมไม่คิดเช่นนั้น แต่หงจะคิดเป็นเพราะถูกหลอกโดยจับไม้ไว้ไว้ไม่ทันเท่านั้น ดังนั้น กรณนี้จึงจัดเป็นมุขตลกล้อเล่นที่ได้ผล เพราะเจ้าแห้วขงขายเกินขนาดและซ้ชลาตชนิดหาตัวจับยาก ซ้ำยังได้แสดงอาการซ้ชลาตให้เห็นชัดแจ้ง เป็นที่คดแล้วสนุกสนานและนำหัวเราะเยาะ

หนักมาถึงมุขตลกล้อเล่นเพื่อเรีงรมยสนุกสนาน เพราะตัวอย่างนี้ผู้ฟังรู้ว่า เป็น

เรื่องโกหก แต่ตั้งใจฟังการรู้เรื่องเล่าซึ่งมีลักษณะทั้งเกินจริงและเหลือเชื่อ เป็นไปไม่ได้ อย่าง
แน่นอน ใน เที่ยวทางไกล (๕๗) หน้า ๑๖-๑๗

..." ก็นเล่นช้อนหากับข้าง "

ผลพริกหน้า

" แล้วยังไงอีก พี่ต่อไปซี "

เสียงหงวนหนึ่งนึก

" ในฝันกันเป็นคนอยู่จริง ซ้างเป็นฝ่ายช้อน มันเห็นกันลงไปช้อนในตุ่มน้ำ "

นิกรหัวเราะก๊าก

" ซ้างสิ้นตีนสิ้นมืออะไรวะ ลงไปช้อนในโถงน้ำได้ "

" บ๊ะ ! " กิมหงวนเอ็ดตะโรลั่น " ก็มันเป็นความฝันหว่า แกจะเอาเหตุ
ผลอะไรกะความฝัน "

" เออ-จริงซีโว้ย " นิกรพูดขึ้นมา " แล้วยังไงอีก ? "

" ก็ว่า-กั้น-กั้นได้ขยับเขยื้อนมีเรื่องว่า เอมละ ก็แก้ออกค้นหา จนกระทั่งไปพบมัน
นอนโง้งโคงอยู่ในตุ่มน้ำ การเง้นช้อนหาเมื่อเราจับใครได้ คนนั้นต้องเป็นลายมือที่
ใหม่จะ กั้นให้ข้างเป็นโง้งข้าง แต่กั้นไม่ยอมเป็นโง้ง พาลหาโลภหาแก่งกั้นว่า
หลับตาไม่มีตกระพริบไหนแล้ว พอมีท่ามา ได้ข่าวเม็ดเดี่ยว ได้ข่าวเห็บวครึ่งเม็ด
กั้นก็เอเลขโมโห ต่ำแม่มันเข้าให้บ้าง เจ้าข้างเฒ่าเฒ่าออกจากตุ่มน้ำไล่แก่งกั้น วังหนี
เกือบตาย พอดีตกใจตื่น "

คณะพรรคสามเกลอพากันหัวเราะคิกคัก

(หน้า ๑๖-๑๗)

เมื่อสามเกลอสนทนากันและได้พูดถึงถึงความฝัน กิมหงวนก็เล่าความฝันพิสดาร
ของตนว่า เขาฝันได้เล่นช้อนหากับข้าง ซ้างข้างเป็นฝ่ายช้อนก่อน ซ้างลงไปช้อนในตุ่มน้ำ ถึงตรงนั้นฝัน
เช่นนี้ย่อมไม่สมเหตุผลไปได้ ทว่ากลับรู้สึกไม่เพียงพอ เพราะเพียงแต่เริ่มต้นหมวดเรื่อง แต่ยังไม่
มีคลี่คลายและลำดับดำเนินเรื่องช่วงตอนสำคัญ เรื่องเล่าเกี่ยวกับฝันจึงยั่วให้อยากรู้ต่อ พร้อมกับ
กับรู้สึกว่าจะได้ฟังต่อหน้าจะสนุกตลกประหลาดพิกลยิ่ง กล่าวคือเกิดสภาพเตรียมพร้อมที่จะซ้ำ(ต่อ)
พอกิมหงวนเล่าต่อกี่ปรากฏว่า ซ้างทำหัวเหมือนเป็นเด็กผู้ชายเล็กๆซนๆ เล่นช้อนหากับกิมหงวน
ซ้างยังดูออกจะเกเรเกกมะเหรกด้วย ที่สุดก็ทะเลาะกันกับกิมหงวน พดะเลาะกัน ซ้างในคราบเด็ก

ผู้ชายเล็กๆ ก็สัปดาห์ กลายเป็นช่างใหญ่มีวงมโหรีแก๊งค์ ถึงเพียงนี้ความผิดก็จบลง ถ้าเรื่องผีนี้พยายามคิดให้เป็นไปได้ ช่างนี้ก็คงจะยึดได้หัดได้ หรือมีคุณสมบัติปกป้องหนึ่งอย่าง ทว่ายังคิดจะอ่อนเยาว์ไว้คนเดียวและเจ้าโทสอยู่ แต่ตั้งนี้เป็นไปได้อย่างไร แค่นี้ก็ประหลาดพอแล้ว ทว่านี่กลับไม่ได้และแล้วได้เป็นเรื่องราว ตั้งแต่ เรื่องเล่านี้จึงไร้เหตุผล มีลักษณะ "กลับหัวกลับหาง" ชัดแจ้ง และฝั่งผู้นำไว้สาระ อันทำให้ข้าฉัน ซึ่งควรจะเป็นไปโดยเจตนา เพราะไม่มีในประสบการณ์จริง แต่เป็นประสบการณ์ประติษฐ์หรือมุกตลกแบบล้อเล่น

ตัวอย่างต่อไปเป็นมุกตลกล้อเล่นเพื่อเรื่องมรณสักขี ด้วยการเล่าคำพูดหรือต่อปากต่อคำสนทนา ใน สามเกลอเฉลยงัก (๒๖) หน้า ๑๑๘

" ฮาลี-ฮาลีเว้ย ว่างายพล ? "

นายพิชิตรามณ์ยิ้มแป้น

" นี่คุณเอาหรือครับ ? "

" ไม่ใช่หรืออ " เจ้าคุณพูดกับพลก

" เอ๊ะ-ยังงี้ใครล่ะครับ ? "

" พระยาปัจฉิมกิจนี่อ "

พลกสะดุ้ง ยกมือปิดปากแล้วโผล่ แล้วกล่าวกับนิกรกิมหงวน

" เอ๊ย-มีการพูดตลกด้วย ชื่อว่าคุณเอาหรือ ท่านบอกว่าเป็นไม่ใช่ พอถือถ้ามไปอีกว่ายังงี้ใคร ท่านเลขตอบว่าพระยาปัจฉิมกิจ "

กิมหงวนหัวเราะเบาๆ

" ตะโกนไปชี้ว่า ตลกตราหัวล้านไม่ต้องเอามาจ้อเอวก็ขึ้น "

(หน้า ๑๑๘)

นายพิชิตรามณ์ (พลก) โทรมันท์ไม่หาเจ้าคุณปัจฉิมกิจ พอเจ้าคุณปัจฉิมกิจรับสาย พลก็ถามหาเพื่อความแน่ใจ โดยชี้สรรพนามลำดับญาติแทนชื่อเจ้าคุณ เจ้าคุณกลับตอบว่า ไม่ใช่ พลจึงถามต่อว่าใครพูดอยู่ เจ้าคุณก็ตอบต่อปากคำ โดยเอ่ยชื่อตนเองออกมา พลงง แต่รู้ทันถึงการเจอ मुखตลกเล่นงาน เข้าใจแล้ว ชำรุดถึง मुखตลกประสพผลสำเร็จด้วย เพราะเขาถูกล้อหลอกกลับชี้กลับหัวกลับหางให้หลงเชื่อ มีหน้าซ้ำเขายังหลงเชื่อสนิทใจยิ่ง เขากลายเป็นวัตถุตลก เฝืออยู่กับสำนวนยกย่อนพระยาปัจฉิมกิจเป็นบุคคลระบุด้วยชื่อ " ไม่ใช่ " คำสรรพนาม " ลำดับญาติ " ประพฤติการระบุ

บ่งที่ต้องชี้ชัดเช่นระหว่างญาติ ย่อมหมายถึงมีโกศเคื่องสูงและตัดญาติ ทว่าด้วยการพูดมาก่อนหน้า
ที่ทำการเอื้อชื่อพล ย่อมแสดงว่า ไม่ได้โกรธและยังนับญาติกันอยู่ ดังนี้ เจ้าคุณจึงปฏิเสธอย่างลือ
แล้วเพื่อจะยอมรับ เจ้าคุณกล่าวด้วยวิธีข้อบในเหตุผลต่างๆ แม้จะไม่จำเป็น ส่วนเขาตามเหตุ
ผลต่างๆไม่ทัน ทั้งถึงแม้เหตุผลต่างๆจะตลกและไม่จำเป็น แต่ก็ถูกต้องได้ ดังนี้ การเล่า
ส่วนนั้นจึงทำให้เกิด "การกลับหัวกลับหาง" ชัดแจ้งของเหตุผล เพราะเหตุผลคว เป็นสิ่งจำเป็น
ชนิดขาดไปไม่ได้

ตัวอย่างลำดับต่อไปเป็น มฆตลกล้อเล่น เพื่อ เรืองรมย์สนุกสนานโดยการหักมุม ใน
จอมกะล่อน (๑๐) หน้า ๕๒-๕๓

" โอ๊ย หวานเขี้ยวครับคุณอา เมื่อก่อน พ.พระ มาเมืองไทย ผมยัง
เข้าประลองความเร็วครับ พ.พระ เห็นการขับขี้อาจหาญของผมแล้วยังสิ้นพระ
พิภพตรี ? "

" อ้อ-เปิดว่า ท่านประกล้าแกยังงั้น ? "

" ครับ-ถ้ายัน รับสิ่งกับผมว่า ท่านกลัวผมมาก กลัวว่าผมจะตาย "

เจ้าคุณไปจวนนี้หัวเราะหึๆ

" พูดอะไรกับแกเป็นเลไปหมด ตกลงอะไร ? อ้อ-เวลาไหนไม่ได้มา ใคร
เห็นลูกหมาห้าร้อยชาติ "

(หน้า ๕๒-๕๓)

กิมหงวนบอกเจ้าคุณปัจจุบันฯว่า เขาขับรถคล่องแล้ว ถึงขนาดมือฉมังเห็นยังสายหน้า
พอเจ้าคุณถามว่า กลัวใช้หรือไม่ โดยเป็นไปตามจังหวะลำดับแนวคล้อมารกล่าว กิมหงวนก็ว่าใช้
แต่ไม่ใช้กลัวผีมือขับรถ หากกลับกลัวเขาเอาชีวิตไปทิ้งเปล่าๆ การสนทนา กิมหงวนยังความไว้เพื่อ
ล้อหลอก โดยกลับหัวกลับหางให้ตัวเขาเองกลายเป็นวัตถุตกไป เขากล่าวย้อน
ออกถึงผีมือขับรถคล่องแล้วของเขา แต่ไม่ใช่ "บนท้องถนน" หากกลับเป็น "สู่ยมโลก" แทน
การกล่าวเช่นนี้นับเป็นการหักมุมเพื่อ เรืองรมย์อย่างแท้จริง

นี่เป็นตัวอย่าง มฆตลกล้อเล่น เพื่อ เรืองรมย์สนุกสนาน ด้วยการชี้เหตุผลชนิดผิดๆ
อย่างไรไปไม่ได้ ใน ประดาน้ำสามเกลอ (๕๖) หน้า ๕๒

" หวานเลขค่ะ เอ๊ย เอ๊ยตายเสียเถอะค่ะ เอาเงินห้าแสนให้ลูก "

กิมหงวนกลืนน้ำลายเอือก ทำตาปริบๆ

" แม่คุณ เชอดีราคาค่าหัวเธอห้าแสนบาทหรือนี่ ? "

นวลละออจั่วเราะ " ทำไมคะ ห้าแสนนี่ถูกไปยิ่งงั้นหรือคะ คนอย่างเอี้ยนี่จับมามัดรวมกันเข้า มัดละห้าแสนคงไม่มีใครซื้อ "

คณะพรรคหัวเราะครืน อาเสียมมองดูเมียรักอย่างเคื่องๆ แต่แล้วก็อดหัวเราะไม่ได้

(หน้า ๕๒)

เจ้าสัวกิมไซ้ลี้ภัยสงครามจากเมืองจีนมาไทย เรือบรรทุกสมบัติเกิดล่ม สิ้นหาย(พลนิกร กิมหงวน และติเรก)กับ เจ้าคุณปัจจนิกฯจึงอาสาไปกู้สมบัติ ทั้งนี้เจ้าสัวกิมไซ้ตกปากรับคำว่า ถ้าใครเสียชีวิต จะจ่ายค่าทำขวัญ ๕ แสนบาท นวลละออภรรยาของกิมหงวนจึงเข้าสามีของตนว่า ถ้าเงินต่ออย่างนี้ สามีตายดีกว่า กิมหงวนโหมโหมถามว่า ทำไมตีล่าชีวิตแค่ห้าแสน นวลละออก็ว่า ก็ลองจับมัดมารวมกันเข้า ชายมัดละห้าแสนคงยังอาจไปมีคนซื้อก็ได้ ค่าชีวิตของกิมหงวนต่างจากค่าชีวิตของนวลละออ เพราะค่าชีวิตของกิมหงวนคือกรรมมีลมหายใจและทำประโยชน์ได้ แต่ค่าชีวิต เช่นนี้ไม่มีราคามูลค่าทางเศรษฐกิจศาสตร์แบบปัจจยี่ ซึ่งจำเป็นและขาดไปไม่ได้ ส่วนค่าชีวิตของนวลละออคือก้อนเนื้อ เหมือนหมูเห็ดเป็ดไก่สำหรับบริโภค ทั้งค่าชีวิตเช่นนี้มีราคามูลค่าทางเศรษฐกิจศาสตร์อย่าง เป็นเรื่องจำเป็นและขาดไปไม่ได้ ด้วยเป็นเสมือนสินค้ายังชีพพื้นฐาน เมื่อชีวิตตีค่าทางเศรษฐกิจศาสตร์ขึ้นค้ำเป็นและสำคัญที่สุดได้ จนเกือบกลายเป็นสินค้าถึงนวลละออกล่าว แม้จะขัดแย้งและขัดกับสามัญสำนึก เพราะชีวิตคนควรมีมูลค่าสูงกว่าและสำคัญกว่าปัจจยี่สินนั้น แต่เมื่อลำดับการกล่าวบับให้จัดวางในวิธีดังนี้ "การกลับหัวกลับหาง"ขัดแย้งกับสามัญสำนึกก็เกิดขึ้นอย่างดูบ้าไร้สาระและเป็นที่ยำฮั่น เจตนาของการกล่าวเช่นนี้น่าจะเป็นไปเพื่อ เรียงรมย์สนุกสนานเป็นแน่แท้

ตัวอย่างสุดท้ายนี้เป็นมุขตลกล้อเล่นเพื่อ เรียงรมย์สนุกสนาน ด้วยวิธีพูดใช้คำขมขันคิด ผ่าผัดดี ใน ทาร์ชกนหนิวหวานใจ (๗๖) หน้า ๗๐

เจ้าคุณปัจจนิกฯทำหน้าที่เคร่ง

" ไปไม่ได้ เจ้าเป็นผู้หญิง ในป่าเต็งไปด้วยเสือ ช้าง กวาง ทราบ แรด วักรกะทิง มหิงสา จะเอาชีวิตไปทิ้งเสียเปล่าๆ "

นี่เทาพูดขึ้นบ้าง "หนูไม่กลัวตายหรอกค่ะ หนูอยากไป "

ประกษาว่า " หนูก็อยากไปค่ะ "

คุณหญิงวาดยิ้มแป้น พุดสีพชอกเฟือนของท่าน

" หนูไปด้วยค่ะ คุณอา "

เจ้าคุณปัจจนิภาทำคอขุ่น เสียงหัวเราะอย่างครั้นเครงตั้งขึ้นอีก

(หน้า ๗๐)

เจ้าคุณปัจจนิภาห้ามพวกสาวๆภรรยาสี่สหาย ไม่ให้ไปป่าตามกิมหงวน ที่เพื่อคั้ง
อยากเป็นทาร์ชาน จึงเขียนจดหมายลาหนีจากบ้านไป แต่เพียงเจ้าคุณ กับพล นิกร ดีเรก และเจ้า
แก้วก็เพียงพอแล้ว แต่พวกสาวๆก็อยากไปกัน โดยหนีเทาพูดขึ้นก่อนว่า หนูอยากไป ประภาที่ว่าตาม
คุณหญิงวาดพลันว่าตามบ้าง แต่ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "หนู" เช่นเดียวกับสาวๆ คำกล่าวของ
คุณหญิงจึงฟังดูขัดแย้ง " กลับหัวกลับหาง " เพราะ "หนู" เป็นสรรพนามที่เด็กใช้พูดกับผู้ใหญ่โดยเฉพาะ
สำหรับผู้หญิงอ่อนเยาว์พูดต่อผู้อาวุโสด้วย ดังนั้น ถ้าจะตีความ "หนู" ของคุณหญิง "หนู" ก็ดูบ้าไร้สาระ
และขัดแย้ง " กลับหัวกลับหาง " อันทำให้ขำขัน เพราะคุณหญิงมีอาวุโสมากแล้ว แม้จะมีจิตใจอ่อน
เยาว์อยู่เสมอ ดังเห็นได้สะท้อนจากคำกล่าวนี้ ทั้งนี้แม้จะหาเหตุผลอย่างไร ก็ดูไม่สมเหตุผล ถ้า
เหตุผลจะมี ก็มีอยู่อย่างเดียว นั่นคือกล่าวเพื่อเรีงรมขำตนเอง

ล้อเล่น เป็นกลวิธีกล่าวกำหนดลักษณะจอมปลอมขึ้น มาดมุ่งให้เกิดสำเรีงใน
อารมณ์ ทว่าบางครั้งถ้าเป็นกรชั่วแสบให้โกรธ ก็หัวเราะเฉพาะผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าตัวคนโกรธเท่า
นั้น หรือถ้าลวงให้สำคัญผิดบางกรณีนับเป็นการฉกหน้า เจ้าตัวที่เสียหน้าก็อาจจะหัวเราะไม่ออกก็
ได้ ดังนั้น ล้อเล่นจึงไม่จำเป็นต้องสำเรีงในอารมณ์เสมอกันทุกตัวคนผู้ได้ยินได้ฟัง แต่นับเป็น
ความพยายามสร้างอารมณ์สำเรีงและความขมุให้เกิดขึ้นได้

มุขตลก ใน พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทรปาลิต จึงปรากฏใน ๕ ลักษณะ
คือ *เยาะเย้ย* *ประชด* *เสียดสี* และ *ล้อเล่น* โดยเยาะเย้ย ประชด และเสียดสีเป็น
การกล่าวกินนัยเสียดหาให้เกิดต่อตัวผู้อื่นโดยตรง ถ้าจะกล่าวเล่นส่วนนสีกเล็กน้อ ก็กล่าวได้ว่า
เป็นมุขตลกเข้าโจมตี (หรือทำร้ายให้เสียดหา) ส่วนล้อเล่นเป็นการกล่าวให้รู้สึกสำเรีงในอารมณ์
เป็นสำคัญ จึงจัดเป็นมุขตลกเข้าควบคุม (หรือกำหนดอารมณ์ให้ทั้งตัวเองและผู้อื่นเกิดขึ้น) ทั้งนี้ไม่
ได้มุ่งจะควบคุมอารมณ์สำเรีงให้เกิดล้วนทั่วทุกผู้ได้ยินได้ฟังเสมอไป หากมุ่งเข้าควบคุมกำหนด

ทุกครั้งที่กล่าววมุขตลกล้อเล่นเสมอ

จากที่กล่าวมาตามลำดับ มุขตลกเป็นที่ทำที่ของผู้กล่าวอยู่เสมอ นับเป็นการนำเสนอและแสดงจุดยืนของผู้กล่าวก็ได้ มุขตลกจึงเกิดขึ้นโดยมีจุดประสงค์ชัดเจนเสมอ ทว่าจุดประสงค์โดยมากจะมีผู้เสียหายหรือโดนฉีกหน้าเป็นที่มาของมุขตลกอยู่ ดังนั้น ถ้าเป็นผู้เสียหายหรือโดนฉีกหน้าย่อมยากที่จะซ้ำและหัวเราะ เสียงหัวเราะต่อมุขตลกจึงมักเป็นเสียงหัวเราะเยาะใครสักคนหรือเรื่องใดสักเรื่องหนึ่ง ดังเห็นได้ในกรณีของมุขตลกชนิดเฮฮาเอ้ย ประชด และเสียดสี จะมีข้อยกเว้นที่ไม่เป็นการหัวเราะเยาะอยู่ ก็เพียงกรณีของบางมุขตลกชนิดล้อเล่นเท่านั้น แต่ก็ไม่ใช่ทุกมุขตลกล้อเล่น เพราะมุขตลกสามารถล้อเล่นอย่างฉีกหน้าหรือทำให้เสียหายก็ได้ ทว่าก็ไปพ้นจากการฉีกหน้าให้เสียหายได้ด้วย ด้วยการเล่นคำพูด เล่นสำนวน เล่นภาษาที่แสดงให้เห็นความจอมปลอมของสิ่งที่กล่าวชนิดจับผิดได้ชัดเจน ทั้งนี้เป็นไปโดยเจตนาและรู้ตัว เพื่อเรีงรมย์สนุกสนานเป็นสำคัญ มุขตลกจึงใช้ได้ทั้งทำร้าย ทำลาย วิพากษ์ วิจารณ์ ตลอดจนแฉนคลายหรือมออารมณ์ ลดความตึงเครียด บรรเทาบรรยากาศเคร่งขรึม เต็มสีสันให้ชีวิตสนุกสนาน มุขตลกเป็นที่มาของอารมณ์ขัน อันนับเป็นอุปกรณ์เชิงกลวิธีที่ดีในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์

ทำที่ของการแสดงผลก ใน พล นิกร กิมหงวน ของ ป. อินทรปาลิต หัว กจวิธี เสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน โดยนำเสนอและแสดงจุดยืนของผู้กล่าวมุขตลก เพื่อให้เกิดการปรับตัว เข้าหากันจากอารมณ์ขัน ซึ่งได้สอดแทรกทัศนวิจารณ์(หรือไม่ก็สีสันของชีวิต) ไว้พร้อมกันอยู่ในตัว